

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОГО НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО
СЕМІНАРУ**

**ПРАВОВА НАУКА І
ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ В
УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ,
ПОРОДЖЕНИХ РОСІЙСЬКОЮ
ВОЄННОЮ АГРЕСІЄЮ: ТЕОРІЯ,
ПРАКТИКА, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**
24 травня 2024 року

**ДОНЕЦЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**КРИВОРІЗЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ
ІНСТИТУТ**

**«ПРАВОВА НАУКА І
ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ
СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ, ПОРОДЖЕНИХ
РОСІЙСЬКОЮ ВОЄННОЮ АГРЕСІЄЮ: ТЕОРІЯ,
ПРАКТИКА, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»**

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОГО НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО
СЕМІНАРУ**

24 травня 2024 року

м. Кривий Ріг

Редакційна колегія:

голова редакційної колегії – завідувач кафедри соціально-гуманітарних та загальноправових дисциплін факультету № 1 КННІ ДонДУВС, канд. пед. наук, доцент Зінченко В. М.

Члени редакційної колегії:

професор кафедри соціально-гуманітарних та загальноправових дисциплін факультету № 1 КННІ ДонДУВС д-р юрид. наук, професор Зозуля Є. В.;

доцент кафедри соціально-гуманітарних та загальноправових дисциплін факультету № 1 КННІ ДонДУВС канд. філос. наук, доцент Ніколенко К. В.;

доцент кафедри соціально-гуманітарних та загальноправових дисциплін факультету № 1 КННІ ДонДУВС канд. іст. наук, доцент Дацюк Т. К.;

викладач кафедри соціально-гуманітарних та загальноправових дисциплін факультету № 1 КННІ ДонДУВС Гігін О. В.

Правова наука і державотворення в Україні в умовах сучасних викликів, породжених російською воєнною агресією: теорія, практика, перспективи розвитку: збірник матеріалів Всеукраїнського науково-практичного семінару (м. Кривий Ріг, 24 травня 2024 року). Кропивницький : ДонДУВС, 2024. 332 с.

Збірник містить тези доповідей учасників Всеукраїнського науково-практичного семінару «Правова наука і державотворення в Україні в умовах сучасних викликів, породжених російською воєнною агресією: теорія, практика, перспективи розвитку», який відбувся 24 травня 2024 року на базі Криворізького навчально-наукового інституту Донецького державного університету внутрішніх справ.

Збірник розраховано для наукових та науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, наукових установ, здобувачів вищої освіти та практичних працівників, а також тих, хто цікавиться сучасними проблемами правової науки та державотворення в умовах воєнної агресії РФ проти України.

Матеріали доповідей подаються в авторській редакції.

УДК [340+342]:316.485.26(082)

© Донецький державний університет внутрішніх справ, 2024

© автори тез доповідей, 2024

zhinok-u-vregulyuvanni-konfliktiv-1657190.html (дата звернення: 12.05.2024).

3. Українська правда. Життя. Лідерство українських жінок: на війні та після перемоги України. Українська правда. Життя. URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2022/04/21/248335/> (дата звернення: 12.05.2024).

КНЯЗЬКОВА Любов

Маріупольський державний університет, доцентка
кафедри права, кандидатка юридичних наук, доцентка

ДИСТАНЦІЙНА РОБОТА: ЗАСТОСУВАННЯ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

Сьогодні перед Україною постає безліч викликів, які необхідно подолати. Зокрема, потрібно створити умови для реалізації трудових прав в умовах війни та вимушеної міграції, забезпечити євроінтеграційні процеси, врахувати тенденції глобалізації. Усе це зумовлює гостру потребу в пошуку нових підходів до способів організації праці, що мають відповідати сучасності та задовольняти потреби українців.

Одним із способів реалізації права на працю в умовах війни є дистанційна занятість працівників. Стаття друга рамкової угоди Європейського Союзу від 16 липня 2002 року [1] присвячена врегулюванню дистанційної роботи і визначає поняття дистанційної роботи, як однієї з форм організації або виконання роботи, з використанням інформаційних технологій, в контексті трудового договору, де робота, яка також може бути виконана в приміщеннях роботодавця, здійснюється за межами цих приміщень на регулярній основі.

Стаття 60-2 Кодексу Законів про працю України визначає, що дистанційна робота – це форма організації праці, за якої робота виконується працівником поза робочими приміщеннями чи територією роботодавця, в будь-якому місці за вибором працівника та з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Дистанційну роботу можна запроваджувати на час загрози поширення епідемії, пандемії, необхідності самоізоляції працівника у випадках, встановлених законодавством, та/або у разі виникнення загрози збройної агресії, надзвичайної ситуації техногенного, природного чи іншого характеру [2].

Запровадження воєнного стану вплинуло на форму організацію праці, а саме: дистанційна робота може запроваджуватися наказом (розпорядженням) роботодавця без обов'язкового укладення трудового договору про дистанційну роботу в письмовій формі; час початку щоденної роботи визначає роботодавець. Водночас подальшого дослідження

потребують питання здійснення контролю за належним виконанням дистанційної роботи, а також гарантії прав сторін трудових правовідносин [3, с. 64].

Слід відзначити також, що у воєнний час прийнято деякі підзаконні акти, які вводять обмеження у частині використання дистанційної праці осіб з-за кордону. Так, державні службовці та працівники державного органу на період воєнного стану за рішенням керівника можуть працювати дистанційно, але тільки на території України, що зазначено в постанові Кабінету Міністрів України «Деякі питання організації роботи державних службовців та працівників державних органів у період воєнного стану» від 12.04.2022 р. № 440. Робота державних службовців та працівників державного органу за межами України допускається лише у разі службового відрядження, оформленого в установленому порядку [4]. Крім того, Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання організації роботи працівників суб'єктів господарювання державного сектору економіки на період воєнного стану» від 26.04.2022 р. № 481, передбачає, що працівники суб'єктів господарювання державного сектору економіки за рішенням виконавчого органу або керівника суб'єкта господарювання можуть працювати дистанційно, але на території України [5]. Формат «дистанційної роботи» в умовах воєнного стану став рятівним та таким, що підтримував у перші дні повномасштабного вторгнення основні економічні потужності держави. Втім, на думку Кабінету Міністрів України, такий формат роботи не може забезпечити функціонування ряду підприємств, а особливо державного сектору економіки. Так, серед основних причин скасування дистанційної роботи є: продовження функціонування та підтримання економіки країни, повернення українців та українок до України. З аналізу положень постанови № 481 вбачається, що у разі перебування працівника чи працівниці суб'єкта господарювання державного сектору економіки за кордоном без оформлення відповідного відрядження можливість запровадження дистанційної роботи не передбачається.

Необхідно також погодитися з думкою М. Луняк, яка зазначає, що нерегульованими все ще є такі питання, як: захист конфіденційної інформації (комерційної таємниці); безпека працівника, його членів сім'ї та ввіреного йому обладнання (через можливе шкідливе випромінювання матеріалів чи обладнання, втручання дітей, домашніх тварин, сторонніх осіб у технологічний процес); облік робочого часу та часу відпочинку працівника; застосування заходів дисциплінарної відповідальності за прогул [6].

Таким чином, потрібно забезпечити належні умови захисту прав та свобод сторін віддалених правовідносин, а також інтересів держави через оперативне реагування законодавців. У зв'язку з цим Верховною Радою

25.04.2024 року прийнято законопроект № 7731 «Про внесення змін до Кодексу законів про працю щодо встановлення додаткових підстав для розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця та деяких інших питань», який надає додаткові підстави роботодавцю на підприємствах критичної інфраструктури звільняти робітників за колабораціонізм [7].

На думку народного депутата, члена Комітету соціальної політики та захисту прав ветеранів Тараса Тарасенко «В умовах війни необхідно створювати нові рамки для того, щоб роботодавці могли забезпечувати безпеку підприємства, особливо це актуально для підприємств критичної інфраструктури» [8]. В ухваленому законопроекті прописано такі умови, за яких Кабмін зможе розробити правила звільнення роботодавцем осіб, якщо розслідування виявило факти, що можуть зашкодити підприємству чи країні». Ці правила передбачатимуть надання працівниками інформації про наявні у них зв'язки з фізичними особами на території держави-агресора або тимчасово окупованій території України, а також зобов'язання працівників не розголошувати інформацію з обмеженим доступом.

Література

1. Дистанційна робота. Матеріал до серії онлайн-тренінгів з міжнародних і європейських стандартів з питань праці. 2020. 38 с. URL: file:///C:/Users/lbvkn/Downloads/wcms_753297.pdf (дата звернення: 30.04.2024).
2. Кодекс законів про працю України: Закон України від 10.12.1971 № 322-VIII. Відомості Верховної Ради УРСР. 1971 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення: 26.04.2024).
3. Назарук О. Правові аспекти дистанційної роботи у сучасних реаліях. Актуальні проблеми правознавства. 2023. №1 (33). С.60-64.
4. Деякі питання організації роботи державних службовців та працівників державних органів у період воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.04.2022 р. № 440 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/440-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 26.04.2024).
5. Деякі питання організації роботи працівників суб'єктів господарювання державного сектору економіки на період воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2022 р. № 481 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4812022%D0%BF#Text>(датазвернення: 26.04.2024).
6. Луняк М. Трудове законодавство для віддалених працівників – норми, які могли б стати ефективними. URL: <https://freelancehunt.com/blog/trudovie-zakonodavstvo-dlia-viddalienukh->

pratsivnikiv-normi-iakimogli-b-stati-iefektivnimi/ (дата звернення: 01.05.2024).

7. Про внесення змін до Кодексу законів про працю щодо встановлення додаткових підстав для розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця та деяких інших питань: Законороект України від 25.04.2024 року № 7731 URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/40386> (дата звернення: 01.05.2024).

8. Тарасенко Т. Звільнення робітників за колобраціонізм відбуватиметься за згодою профспілок Прес-служба Апарату Верховної Ради України. 27 квітня 2024. URL: https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/248988.html. (дата звернення: 01.05.2024).

МАМЕДОВА Ельміра

Управління патрульної поліції в Дніпропетровській області Департаменту патрульної поліції, інспектор патрульної поліції, докторка філософії в галузі права, PhD

ВОЄННИЙ СТАН ТА ВІЙНА В УКРАЇНІ. ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ТА ОБМЕЖЕННЯ

В сучасному світі питання воєнного стану та війни набуває особливої актуальності, особливо в контексті подій, що розгортаються на території України. З початку конфлікту на сході країни в 2014 році, Україна стикається з викликами, пов'язаними з воєнним станом та його правовими наслідками. Від забезпечення національної безпеки до захисту прав та свобод громадян - ці питання вимагають комплексного аналізу та вивчення.

Поняття воєнного стану та війни мають величезне значення як в політичному, так і в правовому контекстах. Воєнний стан - це особливий режим, який встановлюється на підставі рішення влади в період військової загрози або нападу на державу. Це правовий механізм, спрямований на мобілізацію ресурсів та координацію дій у воєнний період з метою забезпечення безпеки та захисту національних інтересів [1].

Воєнний стан може бути введений у випадку військової агресії, загрози терористичних атак, громадянського конфлікту або інших небезпек для держави. Він надає владі широкі повноваження для реагування на надзвичайні ситуації, такі як обмеження прав та свобод громадян, мобілізація військових сил та цивільних ресурсів, встановлення контролю над засобами масової інформації та інші заходи, необхідні для забезпечення безпеки.